

Koroško. Deželni šolski svet je prepovedal rabo slovenščine pri krščanskem nauku v vseh prevaljskih šolah in celó v Lješah, kjer so v drugem razredu razven dveh deklic vsi otroci slovenski. Otroci ne smejo več slov. katekizmov v šolo prinesiti. S to prepovedjo, za katero se noben katehet ne more brigati, je deželni šolski svet pokazal najostudnejšo sovraštvo do Slovencev!

Kranjsko. Inženir Glowacki je dobil dovoljenje za šest mesecev, da izdela tehniške priprave za novo železnico od južne železnice med Ljubljano in Borovnico čez Log do Vrhnike. — Na ljubljanski obrtni šoli se začne poduk o pletarstvu 1. aprila. — Na Studencu pri Ljubljani bode poduk za ribiče od 16. do 20. aprila.

Primorsko. V Gorici bodo Slovenci postavili »Narodni dom« v spomin 50letnice vladanja cesarjevega. — Oni dan je odbil tržaški mestni zastop prošnja slov. starišev, naj se pri Sv. Magdalenii ustanovi ljudska šola s slov. in italijanskim jezikom. Spet nova krivica! — V Istri bodo deželnozborske volitve za kmečke občine 16., za mesta 21. in za veleposestvo 24. maja.

Ogersko. Ljudska stranka namerava ustanoviti lastni časnik. Predsedniku te stranke, grofu Ferd. Zicky, so sv. oče Leon XIII. poslali pohvalno pismo. — Vojni minister Krieghammer je izjavil, da on ne dovoli nobene madjarske vojne srednje šole. S tem se je pa Madjarom šila zameril. — Dne 19. t. m. je bilo škofovsko posvetovanje pri kardinalu Vaszaryju; dne 20. t. m. pa je zborovala gosposka zbornica. — Pri vojakihi so te dni našli več socijalistiških spisov.

Vnanje države.

Rim. Dne 18. t. m. je bil konzistorij ali zbor kardinalov, v katerem so sv. oče Leon XIII. imenovali 29 novih škofov. Pričetkom konzistorija pa so govorili o volitvi kaldejskega patrijarha.

Francosko. Dne 15. t. m. je v poslanski zbornici ministerski predsednik Ribot obljubil, da bode zboljšal plače državnim delavcem, čim dovolijo razmere. Ob enem je izrazil upanje, da bodo tudi drugi delodajalci posnemali državni vzgled. Zbornica je sklenila, da se ta govor nabije po vseh francoskih občinah.

Nemško. Za nadpredsednika v vshodni Prusiji je imenovan grof Viljem Bismark, sin kneza Bismarka, na mesto grofa Stolberga. S tem je bojda cesar Viljem hotel pokazati, da ni prevelik prijatelj poljedelcev. — Večina berlinskega mestnega odbora je odklonila sklep, naj se staremu Bismarku pošlje posebna spomenica.

Rusko. Vlada namerava v kratkem osnovati stalno zastopstvo pri sv. stolici v Rimu. — Voditelj ministerstva vnanjih zadev, knez Lobanov, postal je minister vnanjih zadev. — Car je izdal ukaz, da sme na trgovski šoli v Odesi biti le toliko odstotkov židov, kolikor odstotkov za šolo plačujejo. Dozdaj je bila ta šola skoro popolnoma požidena.

Bolgarsko. Ministerski predsednik Stojlov blizu tako vlada, kakor poprej Stambulov. Dal je zapreti Cankova in njegove prijatelje. Obdolžili so jih, da so ljudstvo hujskali k ustaji proti knezu. Prav za prav pa Cankova stranka neče brezpogojno podpirati sedanje vlade.

Srbsko. Ta petek se povrne kralj Aleksander s Francoskega. — Oni torek je v Belemgradu umrl bivši vojni minister general Horvatovič, ki se je posebno odlikoval v turško-srbski vojski. — Volitve za srbsko skupščino so razpisane na dan 15. aprila. Vlada dobi gotovo večino, ker se bo volilo po starem volilnem redu, po katerem kralj imenuje tretjino skupščinarjev.

Špansko. Pred tednom je .00 častnikov vsililo v uredništvo dveh listov in nateplo par urednikov. Ker je vojni minister skušal opravičevati pred poslanci po-

stopanje častnikov, poslanci pa temu niso hoteli pritruditi, odstopilo je vse ministerstvo.

Azija. Kitajci se poganjajo z zmagovalnimi Japonci, katerim hočejo odstopiti otok Formoso, ako v to privolijo Francozi. Od Mandžurije pa Kitajci nečejo odstopiti nobenega dela Tega tudi Rusi ne bodo dopustili.

Amerika. V glavnem mestu Brazilije, Rio de Janeiro, je nastal 16. t. m. v vojni šoli upor, ki so pa ga kmalu udušili poklicani vojaki. Šola, v kateri je do 800 kadetov in dijakov, zaprla se je do maja meseca. Upor je bil baje posledica političnih spletk proti vladi.

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno-zgodovinska črtica; spisal M. Slekovce.)

(Dalje.)

Razun Vurberga je posedal Ferdinand Marija grof Attems še Dornovo z Markovci, Sv. Križ, Lučnik in Podgoro na Primorskem, Falkenstein, Tanzenberg, Brežice, Reichenburg, Podturen, Landsberg, Hartenstein in Bistriški grad.

Od 22. februarja 1773 oženjen z Marijo Ano, rojeno baronico Gall, s katero je imel devet otrok, ostane v Vurbergu vedno v blagem spominu; kajli ustanovil je tamošnjo duhovnijo in postavil sedanjo lično cerkev Matere božje.

Ko je osivel v službi za domovino, umrl je od mrtvouda zadet zelo naglo dne 23. maja 1820, zapustivši obširna svoja posestva najstarejšemu svojemu sinu Ignaciju Mariji.

Ta se je narodil dne 24. februarja 1774 ter je po očetovi smrti postal deželni glavar, l. 1821. tajni svetovalec, pozneje še vitez reda železne krone I. vrste. Umrl je poln zaslug za cesarja in domovino l. 1862.

Po njem je Vurberg podedoval njegov stričnik Friderik grof Attems, deželni poslanec na Štajarskem in ravnatelj štajarske hranilnice, ki je bil kot lastnik v deželno zemljiško knjigo vpisan dne 30. decembra 1864. Ta je grajščino dne 1. maja 1885 prodal Francu Leidenfrostu, veleposestniku in dvornemu vinotrcu na Dunaju, ki se je dal s svojo hčerjo Karolino, omoženo Troll, že dne 6. t. m. kot lastnik vknjižiti. Ko pa je on dne 23. maja 1893. l. 73 let star umrl, postala je imenovana Karolina s svojim soprogom Ferdinandom Troll-om, bivšim dimnikarskim mojstrom na Dunaju, lastnica starodavnega Vurberga.¹⁾

III. Grajščina.

Vurberški grad je svoje dni imel lastno gosposko. Tamošnja grajščina izvrševala je namreč do l. 1850. razun civilne sodnje oblasti čez svoje podložnike tudi deželno — kazensko — sodnijo v njej odkazanem okraju. Politični okraj vurberske grajščine je obsegal sedanje katastralne občine in kraje: Grajščak, Krčevino in Vumbah; potem Zaversko ves, Gornji in Spodnji Duplek in Dvorjane ali Sv. Martin; Gornje in Dolnje Koreno, Zimico, Žikarce, Čermljenšak, Selce, Zavrih, Nadvišec, Rogoznico in Stražišče ali Sv. Barbaro. Prve tri spadajo dandanes v ptujski okraj, drugih pet v mariborski, ostale pa k Sv. Lenartu v Slov. gor.²⁾

Ta okraj, ki je vseskozi hribovit, je početkom tega veka brojil 1149 hiš in 4506 prebivalcev. Obsegal je 10.214 oralov in 1568 □ sežn., in sicer: 2325 oralov 1513 □ sežn. njiv, 1316 oralov 1451 □ sežn. travnikov

¹⁾ Deželna zemljiška knjiga v Gradcu.

²⁾ F. Raisp, Pettau, 294.

in sadovnjakov, 3037 oralov 1029 □ sežn. pašnikov, 846 oralov 1328 □ sežn. vinogradov in 2687 oralov in 1016 □ sežn. hoste.¹⁾

Podložnike je grajščina imela v raznih časih različne, kajti grajščaki so s svojimi kmeti in želarji ravnali, kakor s kakim spremenljivim blagom ter jih niso le prodajali in zamenjavali, ampak tudi zaženili in kot botri eden drugemu za krstni dar dajali.

Najstarejši urbar ali zapisnik podložnikov in dohodkov vurbarske grajščine od l. 1496.²⁾ kaže nam, da je grajščina imela podložnike ne le na levi strani Drave, ampak tudi na desni.

Na levi strani Drave našteva urbar sledeče kraje: 1. »Dorffel«, najbrž Dvorjane ali sedanji Sv. Martin; 2. Vumbah (Wumbach), kjer je županil Gregor; 3. Spodnji Duplek (Nider Tewpling) z županom »Gerson-om«; Gornji Duplek (Ober Tewpling) z županom Jurijem; 5. Žitečka ves (Seytendorff), kjer je bil stari Gregor župan; 6. Velika Zimica (Groswinterpach) z županom »Vetteriy«; 7. Mala Zimica (Khlain winterpach) z županom Martinom; 8. »Fueswinterpach«; 9. Gornje Koreno (Ober Wurtz) z županom Gašparjem; 10. Dolnje Koreno (Nyder Wurtz) z županom »Togkle«; 11. »Woltschendorff«, najbrž Pečice ali Vinička ves, z županom »Matthe«; 12. Gornja Voličina (Ober Woltsch) z županom »Lovre«; 13. Dolnja Voličina (Nider Woltsch), kjer je grajščina imela dvorec ali gradič (Hoff). Župan je bil »Doman«. 14. Šetarjev. (Schiltarnn) z županom Tomazem; 15. Selce (Selnitz); 16. Drstelje (Dristal) z županom Jurijem; 17. Dolnja Grajena (Nyder Grayant) z županom Gregorjem; 18. Gornja Grajena (Ober Grayant) in 19. Bačkovce (Patschendorff), kjer je »Wrattina« županil.

Na desni strani Drave so navedeni kraji: 1. Dagoše (Lengdorff); 2. Loka (Lakh) z županom Stefanom; 3. Sv. Janez (Sand Johannis) z županom Andrejem; 4. Slovenja ves (Slabendorff), kjer je županil stari Peter; 5. Hodoše (Sybendurfligen) z županom Wolfom; 6. Polskava (Pultzka) z županom Erkonom; 7. Župečja ves (Sawtendorff) z županom »Drasymer«; 8. »Mayd-burg«, najbrž Apače v župniji Sv. Lovrenca na Dravskem polju, kjer stare listine navajajo »Meidsburg«. Ondi je županil »Janso«. 9. Gora (Newstift) z županom »Drasimer«; 10. »Grosnewndorff« z županom Lenartom; 11. Stanečka ves (Staindorff) z županom Andrejem; 12. »Zwm Forstl« z županom Ivanom in 13. »Schawnbart« z županom Blažem.

Davki so v zapisniku navedeni deloma žitni, deloma denarni ali oboji; določevali so se po velikosti in pridelkih posestva. Od kmetije (hucbe) je grajščina dobivala na levi strani Drave navadno po dva ali tri skafe (mornike) pšenice in 15 vinarjev, na desni pa do šest skafov rži in primeren davek v denarju. Nekateri so morali vrhu tega odrajtovati še po dva do šest skafov ovs, dve merici kaše in eno merico fižola ali boba.

(Konec prih.)

Smešnica. A.: »Čudno, da je letos tako huda zima bila na Italijanskem«. — B.: »Lahko je bila huda zima, ko pa na Italijanskem nimajo pečij!«

Razne stvari.

(Občinski odbor trga Mozirje) je v svoji seji dne 12. t. m. sklenil resolucijo zoper bismarkovanje nemških Štajarcev, ter to početje imenuje — predrznost.

¹⁾ C. Schmutz, Hist.-top. Lexicon v. St., IV., 414.

²⁾ Deželni arhiv v Gradcu.

(Zaupnico) so izrekli občinski zastopi Marija-Gradee, Bučečevci in Sv. Križ na Murskem polju gosp. dr. Iv. Dečku in vsem našim gg. deželnim poslancem.

(Čast. o. Ladislav Hrovat), c. kr. profesor v pokoju in znani slovenski pisatelj, praznoval je 10. t. m. v Novem mestu v frančiškanskem samostanu svojo sedemdesetletnico.

(Dijaški kuhinji) v Mariboru je daroval blagi g. dr. Jernej Glančnik, odvetnik v Mariboru, 100 gld., bl. g. grof Nugent, dijak v Pragi, 10 gld. in »Gambrinus« 1 gld. Bog plati!

(Celjska mestna hranilnica), ki je v nemških rokah, imela je 1891. l. 25.667 gld. 12 kr. dobička, lani pa le še 12.995 gld. 93½ kr. Slovenski južnostajarska hranilnica in celjska posojilnica sta imeli 1891. l. skupaj dobička 14.684 gld. 19½ kr., lani pa že 23.439 gld. 78 kr. Te številke dovolj povedo.

(Zahvala). Slavna družba sv. Cirila in Metoda je blagovolila precejšno število lepih knjig darovati za knjižnico učencev, za kar se jej v imenu mladine dostojno zahvaljuje krajni šolski svet v Verzeji.

(Ljutomerska podružnica sv. Cirila in Metoda.) Prvomestnikom je izvoljen g. dr. Anton Mihalič, podpredsednikom vlč. g. dekan J. Skuhala, zapisnikarjem č. g. kaplan Fr. Brglez in blagajnikom g. Fr. Missia.

(Železniški promet) je med Zidanim mostom in Zagrebom bil 12. in 13. marcija popolnoma ustavljen, ker se je pri Zaprešiču utrgal usad in se usul na železniški tir.

(Ljutomerska hranilnica) je v nemških rokah. Da bi hranilnica volila v višjem volilnem razredu, plačuje prostovoljno več davka, kakor bi bilo treba. Tudi to ni prav, da pisarniški ravnatelj dobiva stalno plačo, kar je po pravilih prepovedano. Politična oblast sicer vé za vse to, vendar nič ne stori.

(Umrla) je zadnjo soboto v Mariboru blaga gospodična Marija Ipavica, sestra gg. dr. Gustava in Benjamina Ipavica, stara 75 let. Naj v miru počiva!

(Ponarejenih bankovcev) je slo kupovat v Videm na Laškem več ljudi s Tolminskega, jeden iz Ljubljane. Najbrž so mislili, da se tam prodajajo ponarejeni bankovci v prodajalnicah, kakor užigalice. Policija je te kupce polovila in je vtaknila pod ključ.

(Učiteljske spremembe.) Ravnatelj je postal g. Peter Kapun, nadučitelj v Konjicah; nadučitelj v Rakovci g. Mart. Repič, učitelj v Novi cerkvi; in učiteljica na deklški šoli na Ptujtu tamošnja podučiteljica gđc. Leopoldina Mayer.

(Pijan utonil.) Dne 12. t. m. večer ob 6. uri je padel 77letni kočar Janez Jančar pijan v mlako v hosti na Stavenskem vrhu blizu Radgone in utonil.

(Vojaške vesti.) Kakor se iz vojaških krogov poroča, izvršile se bodo letošnjo jesen v ozemlju 3. voja nekatere premembe. Pešpolk št. 47., ki je že par let v Gradcu, premeščen bode v Gorico; dopolnilno poveljstvo in jeden bataljon pa ostaneta še zanaprej v Mariboru. Lovska bataljona št. 7 in 31 premeščena bode iz Gorice na Štajarsko in sicer prvi v Gradcu, poslednji pa v Bruck. Kočno prideta še dva bosenska bataljona v Gradcu.

(Na smrt obsojen) je bil te dni v Inomostu neki Jožef Mayr, ki je lani pri belem dnevu na državni cesti dve ženski, neko deklo in neko natakario umoril in na grozovit način razmesaril. Takrat je zavladal po Tirolih silen strah. Jožef Mayr se je izgovarjal, da je bil popolnoma pijan, ko je storil umora.

(»Kajhar« na vrh.) Priptujskem »purkelmajstru«, peku g. Jožefu Orniku, so zemlje po dva krajcarja, in kdor le hoče, dobi še »Kajharja« na vrh.